QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA) BĦALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI

Maġistrat dott. Aaron M. Bugeja

Seduta tas-6 t'Ottubru 2014

Il-Pulizija
vs
Karl Bonaci

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjonijiet miġjuba kontra Karl Bonaci, u ċjoe talli fit-8 t'Ottubru 2009 u fil-ġranet ta' wara u kif ukoll fil-ġranet ta' qabel bil-lejl ħoloq u kien qiegħed joħloq inkonvenjent lill-konjuġi Baldacchino minn Ħal-Luqa billi kiser il-mistrieħ tan-nies bi ħsejjes jew mod ieħor u dan permezż ta' mutur tal-arja kondizzjonata li jinsabu installati fuq il-bejt ta' Bonaci Media Entertainment Limited u li jinsabu f'Gudja Road, Ħal-Luqa.

Rat id-dokumenti eżebiti;

Semgħet il-provi prodotti;

Semgħet it-trattazzjoni tal-partijiet;

<u>Ikkunsidrat:-</u>

Illi jirriżulta pruvat mingħajr dubju dettat mir-raġuni li l-imputat jiġġestixxi attivita kummerċjali u cioe' studios fejn jinġibdu programmi televiżivi fi blokk bini li jinsab qrib tad-dar fejn jgħixu l-parte civile. Dawn għamlu diversi lmenti minħabba storbju gej minn muturi ossija kumpressuri esterni tal-impjanti tal-arja kondizzjonata li l-imputat għandu installati fil-proprejta tiegħu.

Illi matul il-kors tal-proċeduri, minbarra li xehdu l-parte civile dwar in-natura tal-ħsejjes lamentati minnhom u li kienu qed ikunu tant qawwija li jiddisturawhom u jiskrulhom il-mistrieħ tagħhom, ġie wkoll imqabbad il-Professur Joseph Agius sabiex jagħmel analiżi tekniku u xjentifika tal-ħsejjes u vibrazzjonijiet li kienu qegħdin jiġu ġenerati mill-apparat installat fil-fond tal-imputat.

Mir-relazzjoni inizzjali ta' dan l-espert li kienet ġiet eżibita nhar it-22 ta' Ġunju 2011, irriżulta ċar li anke minn din l-analiżi xjentifika kondotta minnu skont kriterja u standards internazzjonali kif spjegati fl-istess relazzjoni tiegħu, il-Professur Agius kien sab li l-livell tal-ħsejjes li kien ġej mit-tħaddim ta' ċertu apparat tal-arja kondizzjonata mill-imputat li kien tant qawwi li kien

verament jeċċedi dawk il-livelli ta' ħsejjes u vibrazzjonijiet sonori ammissibbli rakkomandati minn standards internazzjonali stabbiliti għal spazji tal-qies tar-residenza tal-parte civile u dawn il-ħsejjes kienu ta' disturb b'mod partikolari fil-ħinijiet ta' bil-lejl. Biex dawn il-ħsejjes jiġu mitigati kien hemm bżonn li jittieħdu miżuri rimedjali da parti tal-imputat.

Dawn il-konklużjonijiet peritali jsaħħu bil-ferm l-ilmenti imresqa mill-parte civile li wasslu għal dawn il-proċeduri. Ġie pruvat lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni li l-imputat kien fil-fatt jiġġestixxi l-attivita kummercjali hawn fuq imsemmija u li kien responsabbli mit-tħaddim tal-apparat de quo li kien qiegħed jikkawża dawn il-ħsejjes u vibrazzjonijiet sonori li kienu qegħdin jissarfu fil-ksur tal-mistrieħ tal-parte civile u l-familja tagħhom.

<u>Ikkunsidrat : -</u>

Illi mill-banda l-oħra irid jingħad ukoll li wara diversi estensjonijiet tal-inkarigu mogħtija lill-Professur Agius sabiex jipproponi diversi soluzzjonijiet biex dawn il-ħsejjes jiġu, jekk jista jkun eliminati, u wara li l-istess espert esprima diversi rakkomandazzjonijiet u għamel diversi aċċessi fuq il-post, l-imputat wettaq diversi minn dawn ir-rakkomandazzjonijiet, tant li b'verbal magħmul matul is-seduta tad-9 ta' Ġunju 2014 il-parte civile iddikjaraw li fil-mori tad-differiment kien hemm żviluppi pożittivi in kwantu l-ħsejjes mill-impjanti tal-arja kondizzjonata kienu naqsu b'mod drastiku.

Irriżulta wkoll mix-xiehda tal-imputat li fil-fatt dan kien riżultat tal-fatt li l-imputat stess kien neħħa dawk l-impjanti tal-arja kondozzjonata li kienu qed jikkawżaw il-ħsejjes u vibrazzjonijiet sonori mill-post fejn kienu u minflokhom installa *indoor units* li kien jagħmlu ferm anqas storbju li jinstema' minn barra.

Fuq ordni tal-Qorti il-Professur Agius reġgħa aċċeda fuq il-post u fl-24 ta' Lulju 2014 irrelata definittivament li l-problema tal-ħsejjes u vibrazzjonijiet sonori kienet issa ġiet solvuta fis-sens li l-apparat tal-arja kondizzjonata użat mill-imputat kien qiegħed jipproduċi ħsejjes li kienu jaqgħu fil-parametri ta' livelli aċċettabbli skont standards internazzjonali. Il-Professur Agius ikkonferma li l-imputat kien wettaq is-suġġerimenti li kien ippropona huwa fir-relazzjonijiet tiegħu u saħaq li l-imputat għandu issa jżomm ma' dawn is-suġġerimenti kif ukoll li jagħmel manutenzjoni kostanti tal-apparat li huwa għandu u li ma jbiddilx is-sitwazzjoni minn dik li issa tirriżulta fuq il-post.

<u>Ikkunsidrat : -</u>

Il-Qorti trid tagħmilha ċara li l-obbligu tal-imputat li ma jiddisturbax lil parte civile jew lill-ġirien huwa obbligu li dejjem irid jiġi osservat u jrid jibqa' jiġi osservat fil-ġejjieni b'mod partikolari wara d-determinazzjoni ta' din il-kawża. Daqskemm huwa għandu d-dritt li jeżerċita negozju onest, daqstant ieħor il-parte civile għandhom il-jedd li jgħixu f'darhom fil-

kwiet u fil-paċi. La l-parte civile u l-anqas l-imputat ma huma qegħdin jgħixu fuq gżira għalihom waħedhom. Qegħdin jgħixu iva fuq gżira, iżda sovraffollata b'nies li jiżvolġu attivitajiet differenti li bosta drabi jkunu, ta xi inkonvenjent għal persuni l-oħra. U għalhekk il-ġurisprudenza tgħallem li mhux kull inkonvenjent iwassal għalbiex kwerelat jinstab kriminalment responsabbli għal xi ħsejjes li jkun għamel jew iġġenera.

Biex dan l-inkonvenjent ikun kriminalment punibbli jrid ikun wieħed pruvat li kien serju f'sens oġġettiv, irid ikun wieħed sostanzjali u mhux raġonevoli.[1] Inoltre, t-test li għandu jagħmel il-ġudikant għandu jkun wieħed oġġettiv[2] għalkemm fil-każ ta' inkonvenjent kaġunat minn ħsejjes il-Qorti trid tevalwa l-provi skont ix-xiehda tal-persuna jew persuni li jkunu disturbati mill-ħsejjes.[3] Huwa mħolli f'idejn il-ġudikant li jevalwa minn każ għal każ u *in concreto* jekk ikunx hemm l-inkonvenjent ravviżat mill-leġislatur li għandu jiġi evitat u normalment ma hemmx ħtieġa li jitqabbad espert tekniku.[4] Biss kien ukoll grazzi għal dawn l-interventi tal-Professur Agius magħquda mal-isforzi eżerċitati mill-imputat li issa jidher li s-sitwazzjoni tjiebet ħafna.

Illi dwar in-natura tal-inkonvenjent u x'tifsira għandha legalment tingħata lil dan it-terminu, din il-Qorti tara li dak mistqarr mill-Imħallef William Harding fis-sentenza "Il-Pulizija vs. Anthony Cuschieri et"[5] huwa importanti għad-determinazzjoni ta' dan il-każ. Dik il-Qorti għalmet illi l-inkonvenjent jissenja l-limiti tal-użu awtorizzat. Dan għandu jiġi interpretat fis-sens ta' kif dejjem ġie interpretat il-każ analogu ta' molestja f'kawżi ċivili fuq l-istess materja. Biss, *criminalibus*, il-limitu stabbilit m'għandux ikun biss dak applikabbli *civiliter* jiġifieri li jiġu eċċeduti l-miżuri ta' rigward lejn il-bwon viċinat li normalment għandhom jiġu rispettati. Fil-kamp penali hemm bżonn li l-fatt ikun jikkostitwixxi "nuisance" jiġifieri "substantial inconvenience and material discomfort".[6] F'dan is-sens għalhekk l-inkonvenjent għandu jkun wieħed "gravi" u "mhux faċilment tollerabbli" ukoll kif deċiż l-appell ċivili fil-kawża fl-ismijiet "Meli vs Calleja" nhar il-5 ta' Frar 1908 ukoll ċitata fl-istess kawża. Inoltre, l-istess inkonvenjent irid ikun wieħed meqjuż bħala "kontinwu u intens". Jekk ma jikkonkorrux dawn l-elementi il-każ ma jkunx jaqa' taħt is-sanzjoni tal-liġi penali u dan għaliex altrimenti, din kienet tolqot anke każijiet t'inkonvenjent ħafif, li allura jirrendi l-ħajja soċjali kważi impossibbli. Hawnhekk l-Imħallef Harding ikompli jikkwota lill-Kollega tiegħu Ingliż Pollock fis-sentenza "Bamford vs. Turnley" deċiż fl-1862 fejn ingħad li :

> The compromises that belong to social life, and upon which the peace and comfort of it mainly depend, furnish an indefinite number of examples where some apparent natural

[1] Ara "Il-Pulizija vs. Michael Grech", Qorti tal-Appell Kriminali, PV, deċiża nhar is-30 t'April 1998.
[2] Ibid.
[3] Ara "Il-Pulizija vs. Raymond Spiteri", Qorti tal-Appell Kriminali, VDG, deċiża nhar l-20 ta' Novembru 1998.
[4] Ara "Il-Pulizija vs. Fortun Fava", Qorti tal-Appell Kriminali, VDG, deċiża nhar il-5 ta' Frar 1998.
[5] Ara "Il-Pulizija vs. Anthony Cuschieri et", Qorti Kriminali (sede t'appell), WH, deċiża nhar is-16 ta' Diċembru 1946.
[6] Hawnhekk l-Imħallef Harding jiċċita sentenza Ingliża "Walter vs Selfe" tal-1851 li hija riportata minn Burrows fil-Ktieb tiegħu "Words and Phrases Judicially Defined" fil-Volum III a pagna 524.

right is invaded, or some enjoyment abridged, to provide for the more general convenience or necessities of the whole community.

Il-Qorti tisħaq li issa li l-problemi kaġunati mill-ħsejjes jidher li ġew fil-maġġor parti tagħhom solvuti, l-imputat għandu jżomm mar-rakkomandazzjonijiet kollha magħmula mill-espert Professur Joseph Agius fir-relazzjonijiet tiegħu, inkluż u b'mod partikolari r-rakkomandazzjonijiet dwar manutenzjoni kostanti tal-apparat użut minnu.

GĦALDAQSTANT :-

il-Qorti wara li rat l-Artikolu 338(m) tal-Kapitolu 9 tal-Liġijiet ta' Malta qegħda ssib lill-imputat Karl Bonaci ħati tal-imputazzjoni miġjuba kontra tiegħu u peress li tara li fil-qies taċ-ċirkostanzi tal-każ jeżistu l-elementi rikjesti mill-Liġi taħt l-Artikoli 7(2) u 22(1) tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta biex tiddeċiedi li mhux spedjenti li twaħħal piena, iżda li jiġu applikati d-disposizzjonijiet tal-istess Artikolu 22 tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta, il-Qorti qegħda tagħmel ordni li biha tillibera lill-ħati bil-kundizzjoni li ma jagħmilx reat ieħor matul il-perjodu ta' sena mid-data tal-lum, liema ordni qiegħed isir wara li ai termini tal-Artikolu 22(3) tal-Kapitolu 446 tal-Liġijiet ta' Malta il-Qorti fissret lill-Karl Bonaci bi kliem ċar u li jinftiehem l-effetti tal-ordni għall-liberazzjoni kondizzjonata fis-sens li jekk jagħmel reat ieħor matul dan il-perjodu ta' liberazzjoni kondizzjonata, hu jkun jista' jingħata sentenza għar-reat oriġinali.

Inoltre ai termini tal-Artikolu 377 tal-Kodiċi Kriminali tordna lill-ħati sabiex jasigura li r-rakkomandazzjonijiet, miżuri u rimedji preskritti fir-relazzjonijiet tal-Espert Tekniku Joseph Agius kif kontenuti fl-atti ta' dan il-każ ikunu mwettqa definittivament fi żmien tliet xhur millum b'dan li l-istess ħati jibqa' obbligat anke wara d-dekors tal-imsemmija tliet xhur li jżomm mal-istess rakkomandazzjonijiet, miżuri u rimedji preskritti b'mod partikolari dawk ir-rakkomandazzjonijiet relattivi għaż-żamma fi stat tajjeb ta' riparazzjoni u manutenzjoni tal-apparat kollu msemmi fl-istess relazzjonijiet.

Inoltre, stante li dawn huma proċeduri istitwiti *ex officio* mill-Pulizija, wara li rat l-Artikolu 533 tal-Kodiċi Kriminali, il-Qorti qegħdha tikkundanna lill-ħati għall-ħlas, lir-reġistratur, tal-ispejjeż kollha li għandhom x'jaqsmu mal-ħatra tal-Perit Professur Joseph Agius u dan fi żmien tliet xhur millum.

Mogħtija illum is-6 t'Ottubru 2014 fl-Qrati tal-Ġustizzja, Valletta.

Il-Maġistrat dott. Aaron M. Bugeja.